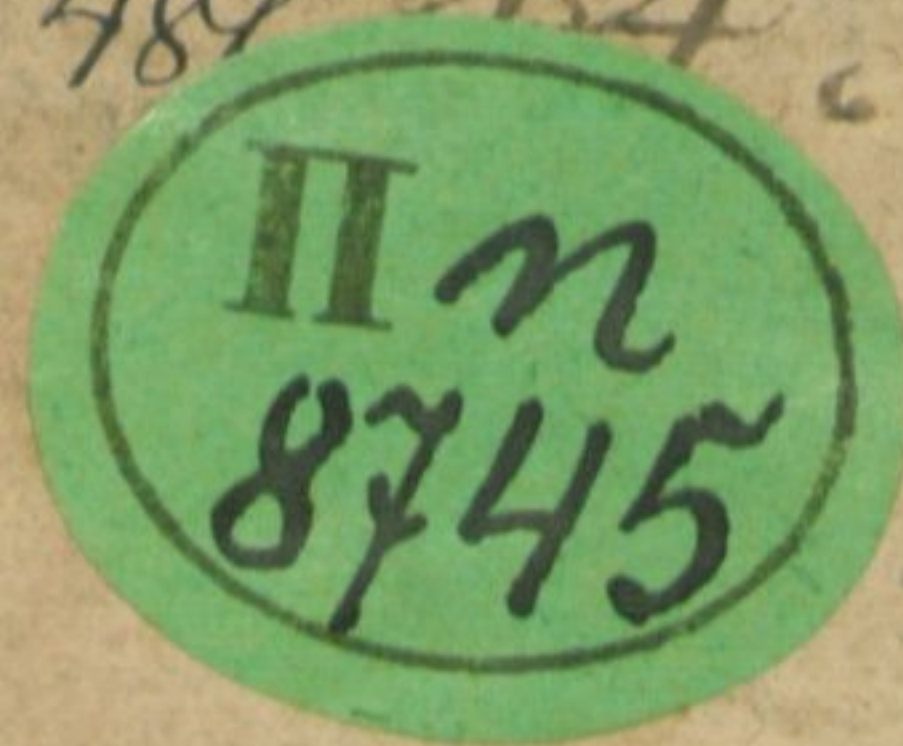

Q. 526, 18.

(X790496) B. m. II, 481 1.4
ISAACI PEYRERII

EPISTOLA

AD

PHILOTTIMVM,

Qua exponit

RATIONES

Propter quas ejuraverit

SECTAM CALVINI.

quam profitebatur:

&

LIBRVM

DE PRÆ-ADAMITIS,

quem ediderat.

FRANCOFVRTI,

IMPENSIS WILHELMI SERLINI.

Typis ÆGIDII VOGELII.

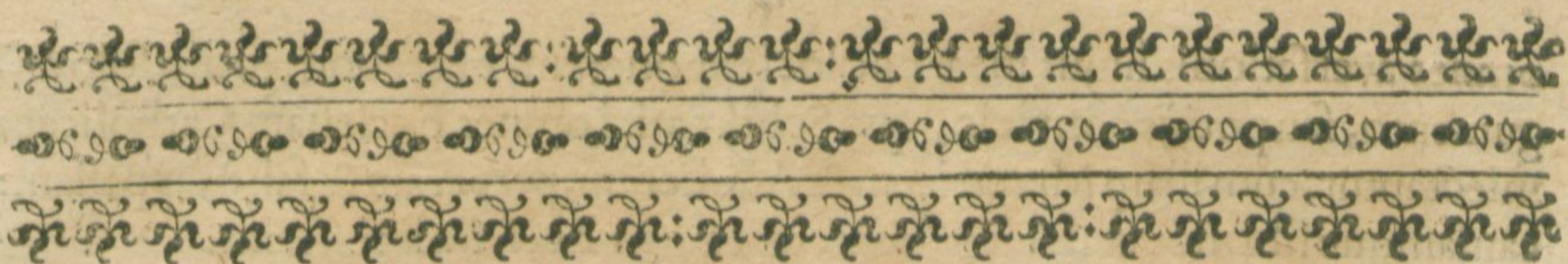
ANNO M. DC. LVIII.

ISAACUS PEYRERIUS
PHILOTIMO.

DETIS à me, Philotime, ut tibi significem, cœterisque amicis meis, quibus idem curæ est: quare mutaverim propositum quod tenaciter institueram, de non abneganda professione Sectæ Calvinisticæ, quam Galli Reformatam vocant; quam scilicet cum ipso lacte biberam, & imbiberam, & in qua consenueram. Quare itidem, vel ejuraverim librum de Præ-Adamitis quem edideram; vel edidissim, quem deinde ejurarem. Expediam tibi utraque meo more: hoc est, quàm potero brevius & clarius.

Primum itaque fatebor ingenuè, me fortasse an hæsurum adhuc Sectæ Calvinii quam profitebar; aut verius, in cujus cimbula fluctuabam; nisi atramentas, glomerata & concitata de parte libri illius mei Præ-adamitici, impulisset naviculam in qua eram, ad Petram quam mihi iniquissimam putaveram. Sed quia Petra illa Ecclesia Christi erat; & Petra ipsa de qua Christus Petrum alloquens: *Tu es Petrus, ajobat, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam*: in illa eadem Petra miraculo servatus sum. Allisa namque ad rupem navicula, expositus sum in gramine omnium amcenissimo & viridissimo, quo rupes desuper strata erat; & super quod siccis pedibus, illæsisque plantis, felicissimè desilui.

Non clam te est, mi Philotime, neq; latet quàm plures amicos meos, quibus de hac re multoties & totum me adprobavi: quantum abhorruerim semper à schismate Ecclesiæ; & quàm semper ægerrimè tulerim luctuosam secessionem illam, qua priore seculo, Lutherus primum, & Calvinus deinceps ab Ecclesia Catholica defecit. Scriberem ad te volumina non epistolam, si causas

omnes averfationis hujus meæ hoc loci exponerem. Hæreboq; in illo solo argumento, feu potius convicio, quo Schismatici omnes Ecclesiam Catholicam infectantur, cum illam Meretricem & Adulteram, perperam & falsò, appellant: causamque sibi inde adstruunt, quare ab eadem Ecclesia secefferint.

Non reputant qui talia debacchantur, Ecclesiam illam ipsam quam infamant & pipulo differunt, Sponsam DEI, atque adeo Matrem suam esse. Verum quidem est, Ecclesiam Iudaicam talibus quondam elogijs à DEO ipso, per Prophetas suos fuisse traductam. *Quæ edificavisset sibi lupanar, & fecisset sibi prostibulum in cunctis plateis, & divisisset pedes suos omni transeunti, & multiplicavisset fornicationes suas.* Ezechielis 16. Tùm Isaia 1. In qua, propter luem contractam ex fornicationibus suis, *non esset sanitas; sed à planta pedis usq; ad verticem, vulnus, & livor, & plaga tumens.* Sed æque verum est, Philotime, Ecclesiam Christianam præstare multum Iudaica, & toto vertice CHRISTO suo, supra esse. Tùm quia cæremoniæ Iudaicæ, umbræ fuerunt & figuræ tantum veritatum Christianarum: tùm quod Ecclesia Christiana longè antecierit promissis & benedictionibus divinis, Iudaicam. Edicente CHRISTO ipso: *Nunquam se defuturum Ecclesie suæ, & adversus illam portas inferi nunquam prævalituras.* Hoc est: nunquam deserendam, & nunquam interituram Ecclesiam Christianam. Quod non ita se habuit cum Ecclesia Iudaica: utpotè quæ interierit, & cum Synagoga sua sepulta sit.

Demus certè, Ecclesiam Christi (quod tamen absit) in nonnullis, etiam nobilioribus suis membris; quoad mores, non quoad dogmata, fœdari & contaminari posse. Ergone licebit Christiano ejurare ipsam matrem suam, quia putabit illam fœdatam & contaminatam? Nec veniet in mentem homini illi Christiano, quod legitur de Noë inebriato, & nudato in tabernaculo suo? cap. 9. Geneseos, cujus verenda nudata cum vidisset Cham filius ejus reprobus, & maledictus; risit, traduxitque patrem suum, & nuntiavit duobus fratribus suis foras. *At verò Sem & Iaphet, filij Noë electi & benedicti, pallium imposuerunt humeris suis, & incedentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum averse erant, & patris virilia non viderunt.* Idem omninò faciendum esset Christiano electo & benedicto. Deberet ille cum fratribus suis electis & benedictis, imponere pallium suum humeris suis, incedere retrorsum, operire verenda, avertere faciem, nec videre turpitudinem matris suæ.

suæ. Quidverò fecerunt schismatici nostri? Quod nimirum Cham reprobus & maledictus. Viderunt & riserunt matrem suam, quam finxere nudatam, & nuntiaverunt fratribus suis. Id est, tradexerunt matrem suam, & infamaverunt, quam putaverunt turpitudinem ejus. Atque adeò incurrant, necesse est, in maledictionem decretam in progeniem Chami. Et justè. Edixit enim DEUS ore suo, & de medio ignis. *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Neque excepit, vel patrem ebrium, vel matrem adulteram. Idemque Evangelium quod te subditum esse jubet Regi tuo, discolo quamvis & Neroni; te honorare præcipit matrem tuam, impudicam licèt & Messalinam. Sed quæ tam barbara unquam religio non damnavit crudelitatem natorum erga matres suas? Nihil frequentius occurrebat in Scenis antiquorum, quàm Orestes furijs agitatus propter occisam matrem, non solum adulteram, sed etiam parricidam. At Christianus qui deserit matrem suam, quam CHRISTUS Sponsus fœdere æterno & insolubili sibi junctam, nunquam deseret; qui neque Ecclesiæ matri suæ opem fert: imò è contra, qui illam persequitur, probrisque & maledictis onerat; idem facit occidenti.

Age verò, Philotime; si nulla ratione divina vel humana, quo saltem exemplo Judaico vel Christiano, potuere Schismatici nostri deserere Ecclesiam matrem suam; nè dicam (ut fecerunt) atrociter sævire in illam? Percurratur sanè historia tota Judaica, à lege lata in monte Sinai, usque ad transmigrationem Babilonicam; & reperientur in illa duo Schismata duntaxat, damnata utraque, & DEO vindice sæviter repressa. Primum fuit, Core, Dathan, & Abiron; quod terra dehiscens continuo deglutijt cum auctoribus suis. Secundum fuit, decem tribuum Israël, quæ desciverunt à Roboam. At Schismate ab illo, quanta & qualia mala evenerint decem illis tribubus, sciunt omnes, qui vel tantisper norunt Historiam Sacram. Schismata quinetiam duo illa ortum habuerant, ex regnandi potius libidine, quàm immutandi quicquam in lege Mosaica. Cæterum, quamvis Sorores duæ illæ invicem divisæ, Ecclesia Judaica, & Ecclesia Israelitica, sese utrinque fœdassent idololatrijs horrendis, quas DEUS fornicationes & adulteria vocat: nescitur tamen ullum; vel Israelitam verum, abisse unquam ab Ecclesiâ sua Israelitide; vel Judæum verum, secessisse unquam à sua Judaica.

De Ecclesia Israelitide adultera, luculentum hoc legitur in historia Eliæ;

A

3.

quando

quando interpellabat DEUM adversus Israelitas idololatrias. *Domine, ajebat, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt, & ego relictus sum solus, & querunt animam meam.* Cui DEUS respondit: *Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal.* Fallebatur Elias, qui se putabat solum DEI veri cultorem in toto Israël; quia non noverat septem illa Israëlitarum millia, quæ DEUS sibi servaverat incontaminata ab idololatria Baal. Quare autem non noverat Elias septem illa virorum DEO electorum millia in Israël? Nimirum, quia Israëliti illi non abierant à matre sua Israëlitide; idololatra quamvis & adultera: quia nullam secessionem ab Ecclesia & matre sua fecerant: quia nullum alium conventum separatam ab illa sibi constituerant. Imò, quia in depravatissimis Ecclesiæ illius suæ moribus, & periculosissimis depravationis universæ temporibus; unusquisque illorum septem millium, sibi soli erat in secreto & in abscondito, Israëlita verus, & verus DEI cultor: ad cò ut nullus eorum, in suæ sibi religionis conscientia, amico & fratri suo fideret. Nullumque adeò illorum Elias noverat, Propheta quamvis, & zelotes DEI aerrimus. Atqui novisset illos omnes indubiè, si omnes illi ejuravissent Ecclesiam & matrem suam adulteram, & si congregationes ab illa divisas sibi habuissent.

Vocavit Jeremias Ecclesiam Israëliticam, *aversatricem*: Sororem verò suam Juda, *prævariatricem*. Plus verò peccat prævaricatrix, quàm averfatrix. *Ideoque justificavit animam suam averfatrix Israel, comparatione prævaricatricis Juda.* Jer. 3. Præsumendum tamen est, DEUM sibi semper servavisse apud Juda prævariatricem, sicut apud averfatricem Israël; sua septem electorum millia, vitæ & conscientia integra fornicationumq; matris suæ pura. Idololatrias nimirum ejus maximè abhorrentia. Existimandum utique est, septem illa Judæorum electorū millia, neq; Ecclesiam matrem suam unquam ejuravisse, neq; unquam ab illa recessisse, neq; unquam Templum in monte Sancto positum deseruisse: quicquid peccaret prævaricatrix Juda, quicquid oleret stabulum & sessibulum, & quicquid abominandum in Templum ipsum DEI inferret.

Ignoratur usque in hodiernam diem, quid actum sit de Tribubus decem Israelitis, quas Salmanazar transtulit in Assyrios: quonam scilicet illæ abierint, & ubinam gentium illæ nunc sint. Reversus verò populus Judaicus à transmigratione Babylonica, restituit Templum in monte Domini, & celebravit in
illo

illo (ut solebat) suam Synagogam, usque ad adventum & nativitatem Domini nostri JESU CHRISTI. At, quo tempore natus est Dominus noster, quantis amabo criminibus, & quantis abominationibus, infecta erat Synagoga Iudaeica? Omnia in illa pessumierant. Et Domino proficiente, Templum ipsum Domini mutatum erat in speluncam latronum. Servaverat tamen sibi DEUS in illa eadem Ecclesia corruptissima etiam tunc, aliquot electorum millia, incontaminata ab omnibus illis latrocinijs & abominationibus. Et postmodum ex illis, CHRISTO nato, caput suum exeruerunt, Sanctissima VIRGO in primis, Sanctus JOSEPH Sponsus Sanctissimæ VIRGINIS, ZACHARIAS, ELISABETHA, SIMEON, ANNA, & cæteri qui adventum CHRISTI Salvatoris expectabant, quibusque deinceps DEUS mundo illucescens se notum dedit. Nullusque ex illis secessionem unquam fecit ab Ecclesia & Synagoga impurissima: nullusque itidem deseruit Templum Domini, pollutum quamvis latrocinijs & flagitijs. Sed omnes electi illi vixerunt in medio Templi, justè & sanctè, secundum verum sensum legis Mosaicæ, non secundum fabulas & corruptas traditiones Synagogæ. Utcunque enim Scribæ & Pharisei multis affumentis DEI præcepta, per Mosem & Prophetas tradita, malè interpretarentur, & pietatem in hypocrisin & superstitionem convertissent: nunquam tamen passus est DEUS errorem aliquem, aut dogma receptæ à majoribus doctrinæ, aut fidei contrarium, à summo Pontifice toti Synagogæ ex cathedra Mosi proponi. Undè ipse CHRISTUS monuit, opera quidem eorum haudquam imitanda; doctrinam tamen quam ex Mosi cathedra prædicabant, servandam præcepit. Ita scilicet malos Doctorum mores vitamque corruptam ab ipsa doctrina cautè distingvendam ostendit, & opera mali exempli ita fugienda, ut tamen à cathedra non discedas.

Voluit DEUS, quo pollet consilio, laxare quandoque habenas prurienti & lascivienti Synagogæ, illamque sibi ipsi permittere: sed non illam penitus deferere. Audi quæso, Philotime, Jeremiam de hac re loquentem ab initio capituli 3. *Vulgo dicitur, inquit, si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo duxerit virum alterum; nunquid revertetur ad eam ultra? nunquid non polluta & contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es, non cum uno, aut altero tantum, sed cum amatoribus multis. Tamen revertere ad me dicit Dominus, & ego suscipiam te.* DEUS ergo suscepit tam clementer & benignè Synagogam, adulteram licet & transfugam, neque illam repudiaverit: Christianus autem rejiciet
Ecclesiam

Ecclesiam matrem suam, quæ CHRISTI Sponsa est; quæ Virgo casta, sine ruga & macula insignitur; quæ perhibetur fundamentum fidei, & columna veritatis; cum qua spiritus Sanctus manet in æternum, eamque docet omnem veritatem; quamque propterea audiendam præcepit Dominus, nisi quis Ethnicus & Publicanus haberi velit: Christianus inquam, qui filius est Sponsæ talis CHRISTI, talem matrem suam irreverenter usque adeò habebit, ut fornicariam illam dicat; illamq; nomine illo procul à se ableget, & valere jubeat? DEUS ergo qui Sponsus erat, cuique adeò subjecta erat Synagoga Sponsa ejus, invitaverit suavissimè Sponsam suam, ut ad se rediret: Christianus autem qui filius est, quique adeò subjectus est Ecclesiæ matri suæ, abnegabit & repellet contumeliosissimè Ecclesiam matrem suam? DEUS ergo, cui licuit esse zelotypo, quia Sponsus erat, pepercerit indulgentissimæ Sponsæ suæ: Christianus autem qui filius est, cuique erga Ecclesiam matrem suam, quam CHRISTUS acquisivit & mundavit sanguine suo, honoris & obsequij officium solum relictum est; inclementissimè ager cum Ecclesia matre sua?

His certè rationibus inducti Patres antiqui omnes ex quo Ecclesia dicta & facta est Christiana; tanto honore prosecuti sunt semper Ecclesiam matrem suam, ut post DEUM nihil supra. Peccurraturque historia tota Ecclesiastica à CHRISTO mortuo; & nullus invenietur in illa, vel Præsul, vel Doctor orthodoxus Ecclesiæ, qui desciverit unquam ab Ecclesia. Nullusque è contra notabitur hæreticus, qui non continuò Ecclesiam violaverit schismate, quam antea conatus fuerat violare dogmate. Invecti sunt quandoque Doctores orthodoxi contra nobiliora Cleri capita, propter eorundem mores corruptos: propter eorum putam vel inertiam, vel avaritiam, vel ambitionem. Clerumque ipsum corruptionis insinulaverunt, non in dogmate, quod iterum moneo, sed in moribus: ipsumque propterea multoties increpitaverunt, atque illi attribuerunt, quicquid scripsit Apocalypsis de *Muliere fornicaria, quæ sedebat super septem montes, circumdata purpura & coccino, & lapide pretioso, & margaritis: habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, & immunditia fornicationis suæ.* At quamvis Patres illi Sancti quosdam Præsules, in moribus suis reprehensibiles, vehementer insectati sint: reverenter tamen habuere illi, & semper, Cathedram D. Petri, in qua jugi traditione residebat primatus Apostolicæ dignitatis, concessus D. Petro; & in illo, Romanæ Ecclesiæ moderatioribus: neq; propterea ab ipsa Romana Ecclesia unquam defecerunt.

At

At inquit. Cur non licebit Christiano emendare mores pravos qui corrumpunt Ecclesiam; si licet Medico curare morbos qui ægrotum vexant, imò tollere nævos qui faciem dehonestant? Esto! liceat. Quod tamen negamus. Sed non cuilibet liceat esse Medico. Tum Medicus qui ægrotum curat, ægrotum aspidet, neque ægrotum fugit. Tu autem Christiane, qui Ecclesiam emendare voluisti, Ecclesiam deseruisti. Et qui Ecclesiæ nævos delere institueras, stigmata multò pejora maledictis tuis fronti ejus inusfisti. Adde, quod experti & prudentis Medici est, cavere in primis nè quando ægrotum sanat, ægrotum enecet: nè etiam, quando putredinem è sanguine elicit, animam cum sanguine extrahat: nè tandem, quando corruptos humores evacuat, vitales cum corruptis exhauriat. Sed neq; morbis omnibus remedia adhibenda sunt. Sunt enim morbi quidam maligni, qui remedijs irritantur: imò quibus remedium ipsum morte pejus est. Qui lupias sollicitant, hoc sæpe proficiunt, ut lupias ipsas in carcinomata convertant: satiusque multò foret lupia deformari, quàm carcinomate corrodi. Neque rursus omni tempore remedijs uti licet: sed expectandum est opportunum illud, quo vel aëris intemperies curationem non recuset, vel ægroti dispositio remedij vim ferre valeat.

Ut expendatur diligentius opportunum tempus illud quod requiritur in emendatione Ecclesiastica, illaque perfecta: notari digna sunt, Philotime, quæ leguntur in historia Regum Juda. Scriptum est de Rege Aza, cap. 15. Reg. 3. *Fecit Aza rectum ante conspectum Domini, sicut David pater ejus. Abstulit effæminatios de terra, purgavitq; universas sordes idolorum, &c. Excelsa autem non abstulit. Veruntamen cor Aza perfectum erat coram Domino, cunctis diebus suis.* De Josaphat filio Aza, scriptum est cap. 22. libri ejusd. *Ambulavit in omni via Aza patris sui, & non declinavit ex ea, fecitque quod erat rectum in conspectu Domini, &c. Veruntamen Excelsa non abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat & adolebat incensum in Excelsis.* Eademque omninò leguntur de Regibus Juda, DEO dilectis & electis, Joa, Amazia, Azaria, & Joathan, capitibus 12. 14. & 15. Reg. 4. Sed scriptum est de Ezechia electissimo, cap. 18. *Fecit quod erat bonum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus. Ipse dissipavit Excelsa, & contrivit statuas, & succidit lucos, confregitque serpentem æneum quem fecerat Moses: siquidem usque ad illud tempus filij Israel adolebant ei incensum. Vocavitq; nomen ejus Nebustan: id est, æneum.*

Atque ut eliciantur ex historia hac quam præmissi, consectanea ad rem
B
illam

illam quam paro maximè condücentia. Sciendum est: Excelsa illa quæ non abstulerant Reges illi Juda, qui boni omnes his locis perhibentur, quæque dissipavit Ezechias: fuisse delubra posita à Salomone primùm, in montibus & Excelsis; nuncupataque idolis uxorum & concubinarum alienigenarum, quibus cor Salomonis depravatum fuerat. Fuisse itidem Fana alia quam plurima, consecrata deinceps Dijs cæteris exterarum gentium, à successoribus Salomonis, & Regibus Juda idololatri. Ad eòque flagitium maximum fuisse, immolavisse in templis illis victimas, & adolevisse incensa: sive illa obtulissent Judæi, Dijs & abominationibus gentium; quod summum fuisset Judæorum nefas; sive (quod probabile fuit sub Regibus illis bonis & pijs) DEO vero & summo sacrificavissent Judæi in Excelsis illis. Piaculare namque hoc etiam Judæis erat. Quia Judæi, edicente DEO, immolare tantum & adolere debebant sacrificia & incensa omnia, in Templo ad hoc extructo in monte Sion. Deinde, quia DEUS odebat lucos & arbores, quibus Excelsa omnia consita erant. Interdixerat enim Deuteronomij capite 16. *Non plantabis lucum, & omnem arborem juxta altare Domini Dei tui: Quod odit Dominus Deus tuus.*

Peccabant ergo Judæi quando sacrificabant & adolebant incensa in Excelsis: quamvis sacrificarent. & adolerent in illis, DEO vero & summo. Verum tamen Reges illi Juda, qui Scriptura sacra teste; *fecerant quod erat rectum in conspectu Domini, & quorum cor perfectum fuerat cum Domino;* non abstulerant Excelsa illa. Quare verò non abstulerant illa? Nimirum, quia fortè ferendum minus malum putaverant Reges illi prudentissimi, ut malum majus averteretur. Neque tentandos nimium Judæorum animos existimaverant, si commodam rationem, in veteratamque consuetudinem sacrificandi & adolendi in pluribus locis, toti populo interdicerent: populumque omnem cogerent ad antiquam & strictam legem ascendendi in Jerusalem; ut sacrificarent & adolerent in Templo Domini: quod propter hoc præcipuè extructum fuerat in urbe Principe. Quodque non ita commodum Judæis omnibus erat. Concesseruntque idcirco Reges illi boni & pij Judæis, ut in Excelsis sacrificarent & adolerent: dummodo in iisdem DEO vero & summo sacrificarent & adolerent. Et quamvis illud ipsum foret contra legis vetitum; fatius tamen duxerant Reges illi optimi DEUM in Excelsis, quam nusquam adorari. Credendum verò utique est, Reges illos optimos expectavisse opportunum magis & commodum aliud tempus, quo emendationem perfectam Synagogæ absolverent; reducerentque
verum

verum DEI cultum, ad locum illum quem DEUS sibi solum ex omnibus alijs elegerat, ut invocaretur & celebraretur in illo. Atqui *non hominum est nosse tempora & momenta, quæ Deus posuit in sua potestate: ut legitur Actor. i. Tempus ergo illud dilatatum & reservatum fuerat ad regnum Ezechiaë, Regis electissimi: Qui, ut scriptum est, dissipavit Excelsa, & contrivit statuas, & succidit lucos, confregitq; serpentem æneum quem fecerat Moses.*

Duo nos docet historia hæc. Primum omninò debere verum Numinis cultorem durare in Ecclesia DEI, neque dum perfectè in moribus emendata. Secundum est. Nihil temerè sollicitandum in emendatione aliquot membrorum Ecclesiæ: Emendationemque illam summa cum prudentia, & religiosissima cautione procurandam. Expectandum potius summa cum patientia tempus, quod DEUS posuit in sua potestate; quodque propterea non positum est in potestate hominum; ut absoluta illorum emendatio ad unguem perducatur. Quasi verò, nescio quis Homuncio, hanc provinciam reformandi Ecclesiam sibi arrogare possit, quæ revera supremo duntaxat Capiti, Christi Vicario incumbit: quasi verò Ecclesiam non deformet potius, quàm reformet, quisquis errorum venenum illius membris porrigit.

Nevè putes, Philotime, quæ scripta sunt de Ecclesia Judaica, non posse aliquo modo extendi ad Ecclesiam Christianam. Attende quæso ad Parabolam quæ legitur cap. 3. Evangelij secundum Matthæum: de inimico qui supereminaverat zizania in agro Domini, quæ Ecclesia Domini est. Servi autem Domini dixerunt ei: *Vis eamus, & colligamus zizania? Et ait Dominus: Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem. Et in tempore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania, & alligate illa in fasciculis ad combustionem: triticum autem congregate in horreum meum.* Attende inquam, Philotime, ad verba illa: *Sinite zizania crescere cum frumento, usque ad messem.* Atqui Schismatici nostri temerè prætenderunt colligere zizania, & secernere illa à tritico ante messem. Ergo & ante tempus quod DEUS posuit in sua potestate ad combustionem zizaniorum. Quodque tempus non est in potestate fervorum (fervorumque nequam multò minus) sed unius Domini.

Atque ut intelligas, Philotime, quo tempore Schismatici nostri præten-

fam Ecclesiæ emendationem adorti sint. Negant Medici quicquam movendum esse in ægro corpore, cum febris æstuat. At illi Camarinam reformationis suæ moverunt; quo tempore per totum ferè Christianum Orbem sæviret amor ferri, & scelerata belli infania. Ubi verò intempestivus Religionis zelus superævijt; tùm demùm ab infania ad furorem ventum est.

*Magno veluti cum flamma fragore
Virgea suggeritur costis undantis aheni:
Exultantque æstu latices: furit intus aquæ vis:
Fumidus atque altè spumis exuberat amnis.
Nec jam se capit unda: volat vapor ater ad auras.*

Tutè scis, Philotime, quanta tempestas diluvio ex illo sese undique effuderit. Et tutè scis quantum puri sanguinis eliquaverit ex illo Ecclesia, per eadem vulnera quæ illi fecerunt Reformatores ejus, ut quam falsò putabant putridam illi inesse faniem, è venis ejus elicerent. Neque te fugit quantum succi radicalis exhalaverit ex illo Ecclesia, cum humoribus quos expressit, in pharmacis quæ Medicorum violentissimi illi miscuerunt, ut quod imaginabantur in illa corruptum evacuarent. Enecaverunt scilicet, tùm in se, tùm in alijs multis membris, quam sanare instituerunt, Toxicæ fuerunt quæcunque remedia infelicissimi Empirici illi, Ecclesiæ adhibuerunt. Et verrucas extirpare tentantes, cancròs ingeneraverunt, quibus Ecclesiæ portio exesa est. Ita ut ex illo, nullus adè sit neque aspectus, neque decor, huic miseræ ac rescissæ rerum Christianarum parti; formosissimæ quondam, nunc verò exhaustissimæ & corruptissimæ. Intempestivi agricolæ qui Domini fundum, contra Domini vetitum, sarrire voluerunt; multum frumenti & nihil lolij effoderunt. Instauratores verò audacissimi, qui facta tecta Ecclesiæ præstare susceperunt; cum purum ab impuro, pretiosum à vili & fordido; aurumque & argentum, à stipula & fœno, diligentius dicamne vel intemperantius, discernere lategerunt; ædificium ipsum concusserunt, Ecclesiamque Christianam per totum ferè Christianum Orbem imminuerunt. *Et nisi Dominus Exercituum reliquisset sibi semen in Ecclesia Catholica, quasi Sodoma fuisset, & quasi Gomorrha similes essemus.* Isaia I.

Peccavit ergo Calvinus (nihil mihi jam cum Luthero est.) Primò: quando secessionem fecit ab Ecclesia Catholica. Nam si Romani milites dividentes.
inter:

inter se vestimenta Christi, tunicæ ejus pepercerant, sortemque super illam miserant: debuerat Calvinus parcere corpori ipsius Christi, neque illud dividere in divisione Ecclesiæ. Peccavit secundo, quando inauspicato, emendationem Ecclesiæ suscepit: contra vetitum Domini, & contra præceptum Apostoli. Peccavit tertio, quando in prætenfa emendatione Ecclesiæ, mutilavit & deformavit quodcunque reformare voluit. Inconsiderantius enim, & atrocius securim rotans, quod erat optimum visuque pulcherrimum, inhonestis vndiq; vulneribus detruncavit. Peccavit denique cum innumeros errores mundo peperit, non sine incredibili animarum & gregis Dominici strage; nempe ille non modò emendationem morum, sed hujus obtentu, reformationem præsumptam dogmatum dolosè susceperat. Quo eventu jam diu patet. Nam non modò nihil quod ad mores pertineret, emendatius attulit; sed suorum quoque Sectatorum mores corrupit; quos malorum mille adinistros contra Catholicos adhibuit. Nec etiam dogmata, ut præsumpsit, reformavit, quæ in Ecclesia erroris nescia reformari non possunt: sed ut dixi, multis erroribus se & suos implicuit. Hoc verò ut breviter demonstrarem, Philotime, non omnia perambulabo, quæ ille malè reformando malè mulcavit, sed quædam tantum & summo tenus attingam.

Paulus Apostolus de Judæis loquens, hæc ait cap. 9. ad Romanos. *Quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa.* Quod verò legitur in vulgata, *Obsequium*: in archetypo *λατρεία*, & cultus divinus est. Cultus ergo divinus Judæorum erat. Non omnia scilicet quæ habuerunt Judæi, abjecerunt Christiani. Et inter nonnulla quæ habent à Judæis, retinent etiam nunc *λατρείαν*, & cultum divinum. Non cultum quidem illum quem adhibebant Judæi in cœremonijs illis, quæ figuræ tantum erant veritatum illarum Christianarum quas reapse possidemus. Sed retinent Christiani eundem illum patriæ cultum, qui adhibebatur in cœremonijs illis, quæ figuræ erant veritatum illarum cœlestium; quarum multas habemus sub Evangelio, alias speramus veriùs quàm possidemus.

Nemo est qui nesciat; Philotime, sacratissima redemptionis nostræ mysteria, significata olim fuisse in lege Mosaica, per symbola omnium expressissima, aquam, ignem, oleum, sal. Per aquam, qua representabatur peccatorum nostrorum ablutio. Per ignem, quo exprimebatur sanctificatio nostra, quæ luce-

re debet sicut ignis. Per oleum, quo significabatur unctio electionis nostræ, & penetrativa Spiritus Sancti in animas nostras immissio. Per sal, quod incorruptionem & immortalitatem nostram significabat. Quæ scilicet symbola à Judæis usurpata, retenta, neque rejecta fuerunt à Christianis, quæ totus Orbis Christianus fuit, ab Apostolis ipsis positus; quæque hodie Latinus & Græcus est. Symbolorum quippe illorum ea vis & virtus erat; ut illis etiam nunc graphicè repræsentetur sub Evangelio, perfecta peccatorum nostrorum ablutio, perfecta sanctificatio nostra, plena Spiritus Sancti in animas nostras immissio, perfecta incorruptio & immortalitas nostra. Quæ tamen symbola, ut & cultum omnem divinum à Judæis derivatum, & ab Apostolis ipsis institutum; Calviniana reformatio sic amputavit, ut sanctissima & sacratissima illa omnia, ense inimico, & audacissimo facto, penitus hauserit.

Tres electissimorum hominum ordines, à Judæis & mandato DEI, oleo quondam ungi solitos, notum est. Reges, Prophetas, & Sacerdotes. Quod Ecclesia omnis Catholica etiam nunc consuevit, in Regibus & Sacerdotibus oleo vel chrismate consecrandis. Calvinus autem non solum Sacerdotum unctionem, quæ fit oleo sacro, abstulit: Sed, quæ fuit audacia hominum confidentissimi, Sacerdotes ipsos à sua reformatione procul abegit: ordinemque ipsum Sacerdotalem prorsus eliminavit. Instituerant Apostoli Presbyteros & Episcopos, à quibus res omnis sacra, & quicquid in Ecclesia juris Sacerdotalis esset, perageretur: præfecerantque Diaconos & Ministros, qui minoribus Ecclesiæ muneribus sufficerentur. Invertit institutionem Apostolorum Calvinus. Ministros scilicet instituit illos, qui debuerant esse Presbyteri: mutavitque Diaconos & Ministros, in Presbyteros.

Illud tamen præceperat S. Paulus Philippensibus cap. 3. *Vi idem saperent, & in eadem permanerent regula.* Quam regulam vocavit *formam*; loco eodem, ubi ait: *Imitatores mei estote, & observate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram.* Formamque illam tradiderat Apostolus, *sermone & epistola*: sicut scriptum est Thessal. 2. c. 2. *Tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Calvinus autem parvipendit, & regulam, & formam, & traditiones, quas didicerat Ecclesia, sive per sermonem, sive per epistolam S. Pauli, & reliquorum Apostolorum. Melius, pejus, prodesset, obesset, nihil vidit ille in Reformatione sua, nisi quod lubuit. Non enim hoc sibi proposue-

rat, ut

rat, ut Reformati sui occurrerent in unitatem fidei, regulæ, & formæ Apostolicæ cum Catholicis. Imò è contra: ut diversi penitus abirent à Catholicis, in fide, in regula, & forma Apostolica: Quod S. Pauli præcepto planè adversari fuit. Edixerat enim S. Paulus Ephes. 4. *Solliciti estote servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus, & unus spiritus: sicut vocati estis in una spe vocationis vestre. Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Unus DEVS, & Pater omnium.* At Calvinus sollicitus fuit solvere unitatem spiritus gladio Schismatis. Divisit ille corpus Ecclesiæ: divisit ille spem vocationis nostræ: divisit ille Dominum nostrum. Non eadem est per illum, apud Christianos omnes regula fidei Christianæ: non eadem est per illum, apud Christianos omnes forma Christiani baptismatis: neque per illum unus DEUS est Christianorum omnium.

At di verò, Philotime, integram hominis audaciam! Non contentus Calvinus rupisse unionem Ecclesiæ; ipsum quoque sanctissimum unionis Sacramentum violavit, aut potius sustulit. Non admisit ille transubstantiationem Catholicorum Latinorum, quæ eadem ipsa est *μετεμορφωσις*, sive transelementatio Græcorum benè intellecta. Quam scilicet transelementationē fieri asseverabant Christianorum antiquissimi, in consecratione panis: momento scilicet illo quo concepta Consecrationis verba super pane dicerentur. Quæstionem illam exagitavit Calvinus, nodumque ejus sacrilegio resolvit (absit verbo contumelia.) Consecrationem nimirum ipsam de Reformatione sua omninò sustulit: contra institutum, contra usum, & contra unanimum consensum totius Ecclesiæ Christianæ; quæ Consecrationis canonem possidet, à principio ad eò vetusto, ut nullum principio illi determinetur signatè principium. Imò contra institutum ipsum Domini, qui Consecrationem illam fecit, quando Sacramentum Corporis & Sanguinis sui instituit. Scriptum enim est disertissimè, *Dominum accepisse panem: deindè, benedixisse pani: quod est Ευχαριστιν: unde Eucharistia ipsa dicta est. Fregisse deinceps & distribuisse.* Calvinus autem accepit panem. Et missam faciens benedictionem & consecrationem, continuò fregit panem, & distribuit. Atqui benedictio & consecratio Eucharistiam faciunt. Ergo, quando Calvinus Eucharistiam suam sine benedictione & cōsecratione instituit: Eucharistiam ipsam (quod monstrū est) sine Eucharistia celebravit.

Accipe igitur, Philotime, audacias & confidentias Calvinianæ reformationis omninò extraordinarias. Et ex illis paucissimis quæ hîc breviter perstrinxi, disce

disce omnes ejusdem in reliquis aliis, præcipitantiis, intemperantiis, & *αλο-
γίας*. Hæc autem præ cæteris indicavi, in quibus tota ejus, si quæ tamen est,
religio quasi in duplicato cardine vertitur. Inò inquires. Quare ergo conse-
nuisti in Calvinii Schismate & reformatione; tu qui Schisma & reformationem
Calvini tantopere exofam habebas? Propter hoc ipsum, Philotime. Schisma-
ta namque tantopere semper averfatus sum, ut Schisma facere in Calvinii et-
jam schismate refugerim. Etnisi DEUS rerum humanarum arbiter, me inde
manu apprehensum eduxisset; torperem adhuc in veterno. Non quia ferita-
tem Schismatis induissem, deposuissemque animum redeundi ad sinum Ec-
clesiæ Catholicæ. Sed quia falsò existimabam licitum mihi fore perseverare
in Ecclesia Schismatica, & malè reformata, in qua natus eram: procurando,
vel saltem expectando tempus in potestate DEI positum, quo reditus univer-
salis fieret Schismaticorum omnium ad Ecclesiam Catholicam. Et tutè scis,
Philotime, quàm maximè illud in votis semper habuerim.

Totum ergo DEI est, & totam illi habeo gratiam; quòd ante tempus il-
lud, exoptatum à me expectatumque ardentius, conversus sum ad Ecclesiam
Catholicam: quam scilicet experior nunc Matrem meam dulcissimam, quam-
que veneror & toto pectore amplector. Non enim consilio malevolo, sed DEI
voluntate factus sum Catholicus. Et quicquid durum in me consultum puta-
veram, illud DEUS vertit in melius, & pro mea salute factum voluit. Benedi-
ctum sit Nomen ejus in sæcula.

HABES, Philotime, causas quæ me fecerunt Catholicum. Exponendæ
illæ restant, propter quas ejuraverim librum quem edideram de Præ-Ada-
mitis. Quas ut summam & verbo comprehendam. Liber ille meus, causa
fuit conversionis meæ. Et vicissim conversio mea causa fuit abjurationisquam
feci libri illius mei. Sed & illud clariùs explicandum est.

Novisti, Philotime, quomodo in Præ-Adamitis meis inquirendis, viam
institerim extra vias omnes omnium retro-Theologorum, quotquot fuerunt
ab Apostolis. Hoc nimirum malè habuit Theologos eosdè omnes, in quascun-
que Sectas hodiè divisi sunt. Quique omnes, in aliis dissentientes, in hoc verò
consentientes, & agmine facto, irruerunt in librum meum: illumque oppu-
gnaverunt auctoritatibus omnibus SS. Patrum, Sacrosanctorumq; Concilio-
rum;

rum; nec non universali consensu totius Ecclesie Christianae. Poteram fortasse utcumque repugnare, Philotime, si mecum egissent humanis argumentis, non auctoritatibus. Sed cedendum omnino mihi fuit auctoritati tantarum auctoritatum. Nec deliberavi, utrum auctoritati cederem. Sed in illo haesitavi & suspensus fui. Cui auctoritati cederem, & cui me dederem.

Hoc vero in primis me male urebat. Quod Lutherani & Calvinistae omnes, easdem machinas in me movissent, quas retundere conantur in Catholicis; qui illos auctoritatibus iisdem SS. Patrum & Conciliorum orthodoxorum nequicquam obruunt. De Lutheranis quidem; & de suo (quem mihi occinebant) Luthero, parum movebar, Philotime; quia non eram de grege illo. Quid enim mihi erat cum Doctoribus vino recoctis? De Calvinistis autem, quia Calvinista eram, haec mihi ipse dicebam. Quid mihi illi recitant suum Calvinum, & suos Calvini asseclas; ut subijciar illorum auctoritati, qui subijci nolunt neque Patribus, neque Concilijs, neque adeo Ecclesiae ipsi Catholicae? Atque ut nulli auctoritati subijciuntur, nulla vicissim & illis auctoritas concessa est. Corpus enim Sectae illius sine capite est. Aut potius, corpus anomalum est, cui plura sunt capita quam membra. Quorum vero Calvinistarum auctoritati me submittam? Anne Calvinistarum Batavorum? Sed illi, mille trahunt varias adversis sententiis opiniones. An Puritanorum Anglicanorum? Apage vero monstrum dissensionis & confusionis horrendum, quod hodie regnat in Babele illa. Anne ad Germanos, anne ad Helvetios me convertam? Sed nihil mihi cum Germanis, nihil cum Helvetiis est. An vero ad meos Reformatos, quos vocat, & quos habet mea Gallia, me conferam? Sed neque illis bene convenit. Paucae admodum Reformatis illis sunt Academiae in Gallia: atque illae paucae, in pluribus differunt: illorumque Ecclesiae super illis, in contraria studia, & diversas partes diducuntur.

Quae vero est illorum auctoritas, ut me illis subijciam, & ad quorum tribunal cum securitate confugiam? Hoc est, ut possim tale de illis sperare iudicium, quod summam auctoritatis sit; a quo nulla detur provocatio, & contra quod nulla fiat Jurisdictionis vindicatio: quodque ubi visum erit, rigorem juris lenire, & secundum bonum & aequum decernere valeat. Mea namque causa talis est, ut talem summam auctoritatem Judicibus suis optare debeat. Summa autem dementiae esset, summam illam requirere auctoritatem judicandi de Religione,

ligione, in Doctoribus Reformatis, illisque præcipuè Francicis; qui subditi sunt REGI CHRISTIANISSIMO, & filio Ecclesiæ Catholicæ primogenito: cujusque ad eò conscientia commissum est, cavere in primis nequid detrimenti Religio Catholica accipiat.

Finge enim (ajebam mihi ipsi) te stare coram Doctoribus Reformatis, ut vocant, Francicis: teq; illorum fidem & conscientiam appellare, ut judicent de te, & de libro tuo; non secundum præjudicia, vel sua, vel aliena; sed secundum rationem quam sequi profitentur, & super quam notum est totam Calvinianam Sectam fundatam esse. Fac etiam illos (ut fert eorum genius) tangi intrinsecus, & induci posse tuis rationibus, ut tibi & libro tuo faveant. Putasne illos unquam ausuros expromere sensum suum intrinsecum de te, & de libro tuo? liberumque & integrum illis fore, sententiam de te ferre, summa illa cum auctoritate, quæ absoluta esse debet in condemnando & absolvendo? Frustra es si id putas. Auctoritatem certè sibi arrogabunt te condemnandi. Sed nullam profus habebunt te absolvendi. Neque si maximè cupiant, te absolvere audeant. Quia neq; liberum, neque integrum illis erit, absolvere de errore qui fidei Catholicæ adversatur, quippe repugnat Calvino ipsi. Cujus nimirum Secta toleratur in Gallia, neque heterogenea alia apud illam admittitur.

Insaniam ergo si me ultrò submittam auctoritati illorum, quibus pro certo sciam nullam esse auctoritatem, nisi prætensam in condemnando; nullam verò in absolvendo. Neque prætereundum est, Philotime, quod mihi renunciatum erat; quàm mala mens esset, & quàm malus Reformatorem meorum erga me animus: de quo non dubitabam. Atqui, ajebam, necesse omninò est ut auctoritati subijciat. Non enim datur apud Christianos individuum vagum, & auctoritate liberum. Nullaque alia auctoritas est, ad quam tutò confugiam, quæque plena & absoluta sit; præter auctoritatem Ecclesiæ Catholicæ, quæ residet in summo & Romano Pontifice, tanquam in suo capite. Qualis est Papa noster ALEXANDER VII. nomine & re Sanctissimus.

Ille etenim, Philotime, verus est Servus DEI Eliacin, de quo Isaias cap. 22. *Qui prepositus est in Templo DEI: qui indutus est tunica, & confortatus est cingulo Sobnæ, Pontificis Summi Indaici. Cuique DEVS dedit clavem domus David super humerum ejus. Qui aperit, & non est qui claudat: & claudit, & non est qui aperiat.*

periat. Locus eximius & singularis Veteris ipsius Testamenti, quo designatur evidentissimè translatio Pontificatus Summi Judaici, ad Christianum D. Petri. Expellit enim DEUS loco illo Sobnam, Pontificem summum Judaicum, de Statione sua, & de ministerio suo deponit eum; ut det potestatem ejus Eliacim filio Helciae. Eliacim enim ille, cui DEUS dat clavem domus David, apud Prophetam; S. Petrus fuit, cui Dominus idem dedit claves regni caelorum, apud Evangelistam.

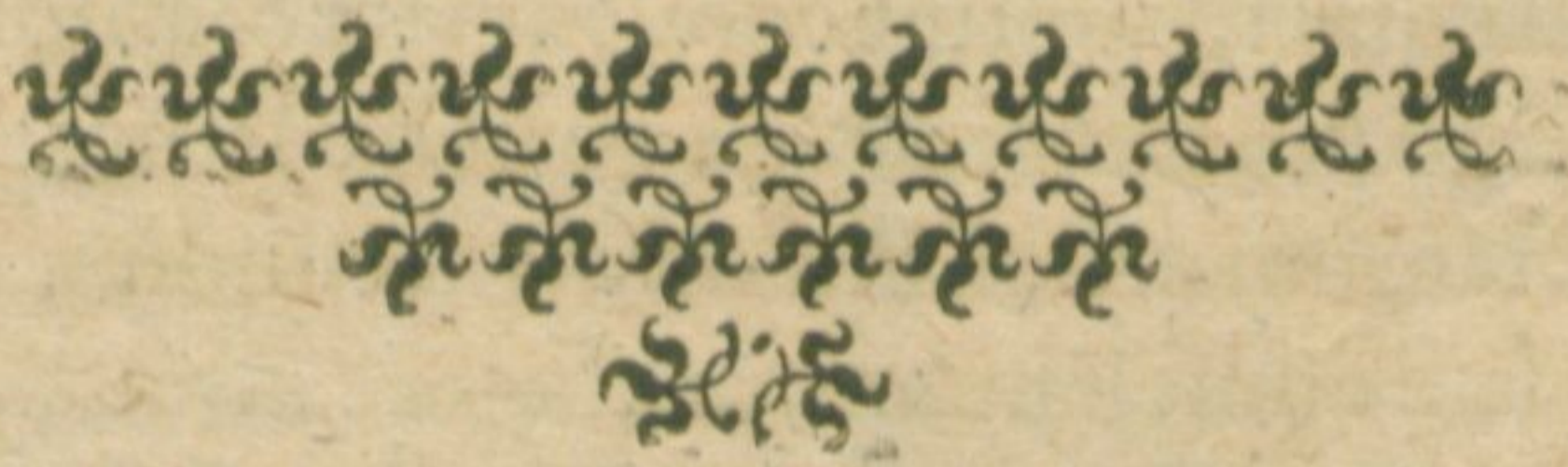
Confugi ergo, Philotime, ad auctoritatem Summi & Romani Pontificis, Successoris D. Petri: utpotè ad illam solam quæ aperit, & non est qui claudat; quæ claudit, & non est qui aperiat. Quæ nulla datur potior in toto Orbe Christiano, cuique nulla alia par dari potest, in illis quæ ad fidem Christianam & mores spectant: quæque me potuit condemnare & absolvere, utrumque verò absolutissimè, summo suo judicio, & à quo nulla datur apud superiorem provocatio. Neque illud tantum debui, Philotime, secundum bonam mentem, & secundum bonam ipsam conscientiam, confugere ad auctoritatem Summi & Romani Pontificis, SANCTISSIMI PATRIS nostri, in judicio libri mei, & mei ipsius super libro meo. Imò illud etiam facturum receperam, libro illo de quo agebatur Multoties enim in illo, verbisque conceptissimis edixeram; *Me, meaq; omnia obsequenti & cæcæ religione submissurum Magistris & Dominis meis, Doctores orthodoxis, penes quos jus esset summum inquirendi & statuendi de Theologicis.* Quales nempe Judices summos delegare solet Summus Pontifex Papa noster beatissimus. Imò & quales solus delegare potest.

Sed enim, Philotime, ex quo me submissi auctoritati Summi & Romani Pontificis, pro judicio libri mei: ex eo etiam me commendavi, & tradidi, in clientelam & fidem Ecclesiæ Catholicæ, cujus Summus & Romanus Pontifex, Papa noster beatissimus, Caput est. Ad quam scilicet Ecclesiam Catholicam continuo me converti, & cui illicò me dedi. Verissimumq; adeò est quod prædixi: librum illum meum causam fuisse conversionis meæ ad fidem Catholicam: & vicissim, conversionem meam ad fidem Catholicam, causam fuisse abjuratæ quam feci libri ejusdem mei. Non enim potui fieri Liber meus conversionem meam fecit. Et conversio mea abjuratæ meam fecit. Catholicus, quin ejurarem librum illum qui apertè repugnabat auctoritati & sensui Ecclesiæ Catholicæ.

Non defugio, Philotime, quin Præ-Adamitas meos plus oculis meis quon-
dam

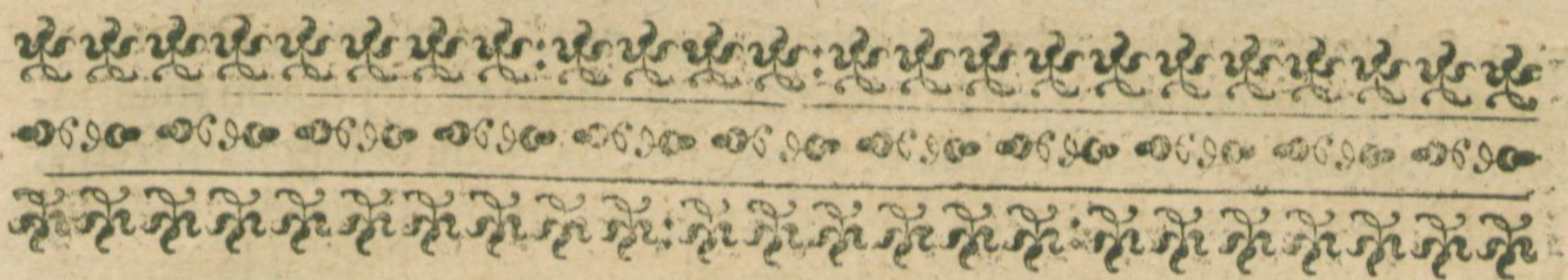

dam amaverim. Sed scandalum tantò plus etiam semper odi. Et malui oculos
 eijcere, quàm scandalum inferre Ecclesiæ, erroremque in sinu fovere. Sat ha-
 bui quod persuasi me non malo fine illos cogitavisse. Et re ipsa comprobavi
 (quod re ipsa feci) me illos bona fide censuræ Ecclesiæ Catholicæ submisisse.
 Cætera quæ ad librum eundem pertinent, quæque super illo mihi evenerunt;
 perlege, Philotime, in deprecatione quam deposui ad pedes SANCTISSIMI
 PATRIS nostri, ubi Romam adveni. Quamque ut tibi, cæterisque ami-
 cis meis; notam facerem, ad calcem hujus Epistolæ edendam curavi.
 Vale, & me amare perge.

DE--

DEPRECATIO
ISAACI PEYRERII,

AD

SANCTISSIMUM PATREM NOSTRUM,
Pontificem Optimum Maximum,

PAPAM
ALEXANDRUM VII.

Super Libro edito, cui titulus est,

PRÆ-ADAMITÆ, &c.

PATER SANCTISSIME.

RATIONEM redditurus de Libro edito, cui titulus est, *Præ-Adamita*, propter quem compellor ante pedes SANCTITATIS TUÆ. Primum hoc fateor. Me hujus Libri Auctorem esse. Quod non dico arroganter: sed gloriam daturus DEO, qui DEUS veritatis est. Et debita cum submissione, debita utique cum reverentia, totum me subjiciens iudicio & decreto SANCTITATIS TUÆ; qualecunque de me, & de Libro meo futurum erit.

Confidentiam certè meam, PATER SANCTISSIME, non facit tenuitas
C 3 mea.

mea. Sed totam mihi præstat benignitas TUA; quæ benignitatem DEI imitatur. Cujus scilicet Justitia adeò misericors & benigna est; ut pœnam etiam infligendo, pœna juvet, recreetque peccatorem. TUA igitur benignitate fretus, PATER SANCTISSIME, oro TE suppliciter hanc veniam: ut quæ dicam de Libro illo de quo agitur, & de proposito quod habui in illo scribendo; tam candidè ad aures SANCTITATIS TUÆ perveniant, quàm simpliciter, & quàm bono (saltem ut putabam) fine, à me cogitata, & scriptis mandata fuisse, ingenuè & sine fuce, de hinc aperiam.

Deo dicam de Libro edito. Quæ me causæ ad illum scribendum impulerint. Tum, quæ me ratio ad illum edendum moverit.

Ad primum: quod est de causis, quæ me ad scribendum impulerunt. Illas ego, PATER SANCTISSIME, ita tractabo, ut non stabilire videar, quod ablit; sed ostendere, quæ illarum facies mihi apparuerint; mihi que illuserint.

Fateor itaque, PATER SANCTISSIME, coram SANCTITATE TUA, tanquam coram DEO, cujus imaginem SANCTITAS TUA gerit in Ecclesia DEI: me non latuisse hypothese[m] quæ mihi venit in mentem, de primis hominibus ante Adamum conditis; diversam penitus abiisse ab opinione SS. Patrum, nec non aberravisse toto orthodoxorum Conciliorum canone: totamque doctrinæ Christianæ fabricam de homine lapsa, & redempto; fundatam fuisse à Patribus, & Concilijs, super hypothese[m] de Adamo primo omnium hominum formato; à quo deinceps totum humanum genus per universas terrarum plagas effusum & propagatum esset.

Sed reputet SANCTITAS TUA, pro sua mansuetudine & æquitate: me tempore in illo quo talem hypothese[m] cogitavi & concinnavi, de grege Calvinianorum fuisse: Sectamque Calvinianam, causam præbuisse tali errori meo. Quamvis enim Secta illa talem errorem aperte non profiteatur: Illud tamen, PATER SANCTISSIME, palmarium est apud omnes Calvinianos, parvipendere auctoritatem S. Patrum, & Sacrosanctorum Conciliorum: si quid illis videatur apud Patres & Concilia, non convenire cum sua vel ratione, vel interiori spiritus sui emotione; vel non congruere cum illo vero, quem sibi fingunt, sacrarum literarum intellectu.

At

At, qua ratione Calvinus detrectaverat auctoritatem Patrum & Conciliorum: Idem mihi licere de Calvino putabam, quod illum de Patribus & Concilijs sibi arrogavisse noveram. Neque hærendum Calvino ipsi existimabam, qua parte hæserat Patribus & Concilijs in vulgata hypothesis, de Adamo primo omnium hominum formato: si hypothesis de primis hominibus ante Adamum creatis, mihi videretur conveniens magis, & rectæ rationi, & genuino totius Scripturæ sacræ intellectui. Quidni enim, secundum regulam juris æquissimam & vulgatissimam, eodem jure in Calvinum ipsum uterer, quod & ipse in Patres & Concilia statuisset?

Atqui hypothesis de primis hominibus ante Adamum conditis, mihi videbatur conveniens magis, & rectæ rationi, & genuino totius Scripturæ sacræ intellectui. Quod pluribus, PATER SANCTISSIME, toto meo Opere ostendere conatus sum: neque eadem refricare hoc loco refert. Ergo, qua ratione Calvinus Patres & Concilia neglexerat, in stabilienda secta sua: ita & negligendum Calvinum duxeram, in stabilienda mea hypothesis. Ex recta scilicet ratione, & genuino (qualis mihi tunc apparebat, incautè sanè erranti) sacrarum literarum intellectu.

Verum enim vero: quanquam mihi ipsi falso persuaderem, hypothesis traditam à Patribus & Concilijs, de Adamo primo omnium hominum creato; vulgato magis consensu, quàm exquisita rei ipsius veritate fuisse creditam. Non tamen interea dubitavi unquam, PATER SANCTISSIME, quin verissimè & sanctissimè scripta & decreta fuissent, quæcunque super hypothesis illa, Patres Sanctissimi, & Sacrosancti Conciliorum canones scripsissent & decrevissent; de Fidei capitibus, & de mysterijs Christianis omnibus ad salutem nostram spectantibus.

Non dubitandum siquidem existimaveram, PATER SANCTISSIME, quin verissima & sanctissima doceri & decerni potuissent, super hypothesis falsa. Quod pateret exemplo in Astronomicis comprobatisimo, duarum hypothesis, de motu cœli, & de motu terræ: quarum altera certissimè falsa esset. Ad utramq; tamen verissimè accommodaretur totus cœlorum ordo, & quæcunque de illo ordine demonstrarentur. Imò nihil apertius & vulgatius occurrebat in disciplinis omnibus demonstrabilibus, demonstrationū omnium verissimas & certissimas, fundatas esse super hypothesis falsis. Quin & falsis positis & creditis.

Nihil

Nihil ergo prohibebat (ut mihi videbatur) credidisse, capita fidei Christianæ omnia quæ ad salutem nostram spectarent; potuisse accommodari ad hypothefim, quam mihi perfvadebam parum perspectam, de Adamo primo omnium hominum formato. Ex tradita, ut mihi verifimile tunc erat, Judæorum illorum opinione: qui sibi ipsis, & primis Patribus nostris Christianis perfvassissent; more, aut potius vitio illo humano, quo se gentes omnes gentium aliarum omnium primas & antiquissimas semper professi sunt; gentem suam Judaicam gentium omnium fuisse vaginam. Atque adeo patrem suum Adamum (de quo certissimè constaret auctorem & patrem suum fuisse) fuisse itidem auctorem & patrem omnium hominum.

Non illud certè Copernicus sibi proposuerat; PATER SANCTISSIME, cum celebre suum Systema Astronomicum super hypothefi de motu terræ institueret: evertere divina inventa & observata omnium retro Astronomorum, quæque super illis excellentem in modum demonstraverat Ptolemeus. Noluerat, inquam, ille, invertere per suam hypothefim, mirabilem illum qui apparebat rerum omnium cœlestium ordinem: confundere ortus & occasus syderum: interturbare cursus & recursus, phases, theorias, aspectus, & configurationes; tum quas planeta ipsi inter se componunt, tum quas illi cum Stellis fixis occurribus suis repræsentant. Imò illa mens fuerat speculatissimo Astronomo, tenorem eundem rerum omnium cœlestium retinere: & quas de illis Ptolemeus demonstrationes, secundum veterem hypothefim de motu cœlesti, edisset; commodiores tantum, breviores & clariores, secundum novam suam de motu terræ positionem, falsam licet, animis & sensibus Astronomorum omnium exhibere.

Neque illa mens mihi fuit unquam, PATER SANCTISSIME, (absit enim ut talem unquam, & nefandam adeo concipiam) abnegare Scripturas sacras, neque illarum sensum contorquere, neque fidei Christianæ capita ulla quæ ex Scripturis sacris eliciuntur, convellere; nec quæ de illis ad salutem nostram pertinentibus, sanctissimè scripserunt SS. Patres, & orthodoxi Conciliorum canones decreverunt, vel in minimis concutere. Quin è contra, illa eadem solidius multò & firmitus, ut clariùs & expeditius, demonstrari posse malè putaveram, ex nova hypothefi de hominibus ante Adamum conditis; quàm explicata fuissent de Adamo primo omnium hominum formato.

Hoc

Hoc igitur per inconsultum errorem apud me reputabam, PATER SANCTISSIME, hypothese[m] hanc nihil omnino officere potuisse Religioni Christianæ. Imò ex adverso multum conducere ad elucidationem Scripturæ sacræ, & mysteriorum fidei Evangelicæ. Concordare etiam miris modis cum historijs omnibus Gentium retro antiquissimarum. Tam verò cum opinione illa, quam tamen falsam reputo, de æternitate mundi; si non absoluta, saltem de indeterminato principio, quo Philosophi antiqui asseverabant mundum fuisse conditum. Et, quòd non parvi momenti mihi videbatur; tolli apparebat ex hac eadem hypothese, controversiam omnem de origine gentium illarum; quas vel Patres nostri superioribus paulò seculis penetraverunt; vel quas detectas tantum & delibatas, neque dum etiam penetravimus, neque adeò novimus, quales, & quantæ sint, & à quibus oriundæ.

Quia verò talia quamplurima animo meo diu obversata aliquam veritatis speciem præ se ferebant. Fateor, PATER SANCTISSIME, me illis omnibus fuisse adductum; ut quas de nova hac hypothese, varias, multiformes, & confusas imagines conceperam, scriptis mandarem, tentaremque redigere illas ad formam congrui & dilucidi Systematis. Qualis, PATER SANCTISSIME, hæc est prima pars de qua agitur, typis exarata, & in lucem edita. Cujus scilicet editionis causa jam mihi reddenda est. Et explananda ratio, quæ me ad evulgandam partem imperfecti Operis impulerit.

Ac primum, PATER SANCTISSIME, me non spontè, sed quodammodo invitum, Partem illam primam publici juris fecisse; illud ipsum indicio maximo poterit esse, quod Opus imperfectum erat. Atque ut rem, qualis est, apertius dicam. Absolveram Partem illam primam, quo tempore Serenissimus Princeps CONDÆUS, Dominus meus, discessit è Gallijs, & in Belgium cum exercitu suo movit. Officij & obsequij mei erat, sequi tantum Principem Dominum meum. Omni igitur deposita Operis mei cogitatione & cura, discedens eodem tempore Lutetia, commendaveram amico meo compactum de hac nova hypothese codicem manu mea scriptum. Obtestatusque eram illius fidem, nemini copiam faceret scripti mei: redderetque, si quando in Galliam rediens, ultimam toti Operi manum imponere liceret.

Excesserant ferè animo & memoria mea, quæcunque olim scripseram de
D illa

illa hypothefi, & quæcunque de ipfo etiam totius Operis propofito fcribenda
inftitueram. Cùm ecce, nescio quo fato; me verò, imperij lege, coacto magis,
quàm obfequente; codex meus Lutetia Bruxellas ad me delatus eft.

Vocabar tunc temporis in Hollandiam, propter res meas privatas. Et
impetrata venia à Sereniffimo Principe Domino meo, Amftelodamum vene-
ram. Incideramque in turbam Typographorum, qui plurimi funt in illa urbe:
quique me certatim omnes follicitabant darem illis codicem *Præ-Admira-
rum* meorum: quia noverant me illum attuliffe. Nusquam enim, ex quo illum
acceperam, mittebam.

Quid facerem? Cavendum mihi videbatur diligenter unico illi, quod mi-
hi erat, exemplari. Quodque (ut ingenuè fatear PATER SANCTISSIME, quæq;
mea cæcitas fuit) unice diligebam; tum propter novitatem cogitati, tum quia
cogitatum meum erat: atque ut ait ille, *quia nervos nostros & cicatrices amamus*.
At neq; femper & ubiq; portare poteram codicem illum meum: quo me præ-
cipuè juffa Sereniffimi Principis Domini mei trahebant, & retrahebant. Ti-
mebam fcilicet oneri meo: neminemque habebam, vel in Belgio, vel in Hollan-
dia, cui pignus hoc confidenter crederem. Utendum ergo mihi erat commo-
ditate Typographorum Amftelodamensium: nec non libertate imprimendi,
quæ mihi tum Calviniftæ laxior erat, quam licuiffet Catholico. Consultumq;
hac ratione putabam timori meo, & fecuritati fcetus mei; fi quod unicum illius
habebam exemplar, Typographo darem; qui pro uno centum redderet, &
quamplurima alia exempla propagaret.

Hoc verò confidentiùs præftiturum me poffe exiftimabam. PATER SAN-
CTISSIME, quod toto Opere meo obteftabar, me nihil afleverantèr ftatuere de
hypothefi mea: Sed eam exercitationis gratia exhibere, omnibus impugnan-
dam, & cenfuræ Ecclefiafticæ subjiciendam: cujus auctoritati, me, meaque o-
mnia, obfequenti & cæca religione devovebam. Librum quinetiam illum me-
um nomine meo non infcribebam; ut laterem post tabulam, & exciperem qua-
le foret de illa omnium judicium. Non enim dubitabam, quamplurimos in ta-
lem hypothefim acriter infurrecturos. Sed non mihi venerat in mentem, PA-
TER SANCTISSIME, gentem ullam reperiri usquam poffe, quæ in caput meum
propter librum illum conjuraret. Velenim, a jebam, ignotus ero quia nomen
meum

meum tacui. Vel si notus ero, & novitas propositi mei Christianum quemquam offenderit; admonebit me Christianus frater meus, in ore humano, & Christiano. Præsertim certè nihil asseverantem, exercitationis causa scribentem, auctoritati Ecclesiæ me subjicientem, & doceri velle clara & aperta voce profitentem. Hoc etiam in primis caveram, PATER SANCTISSIME, ut Typographus meus se mihi fide religiosissima obstringeret, nullum exemplum libri illius missurum in Belgium. Ne scilicet Princeps Dominus meus, in cujus fide eram apud Belgas, conquerentem Belgam audire posset, vel de religione quam profitebar, vel de opinione nova, quam in Belgium disseminare voluissem.

Redieram ex Hollandia in Belgium ad Serenissimum Principem Dominum meum, qui me Namurcum remisit. Ubi per sex menses continuos secesseram; cum mihi nihil tale cogitanti relatum est, emanasse à Domino Episcopo Namurcensi, censuram in librum meum; per totas civitatis Ecclesias vibratam; festo celeberrimo, Natalium Domini, anni 1655. & frequentissimo totius populi concursu. Non indicato publicè nomine meo, quia liber erat anonymus: sed emisiss, qui me nominarent, infamarentque censura illa Calvinistam & Judæum notari.

Invocavi illicò Serenissimi Principis Domini mei fidem in qua eram, & sine qua non venissem in Belgium. Contestatusque sum Serenitatem suam, ne vim mihi inferri pateretur. Scandalum siquidè ex hoc libro ortum non ex me emanavisse. Quippè quia nemini librum illum dederam in toto Belgio, & nemini utiquè apud Belgas de illo mentionem feceram,

Mittere me decreverat Serenissimus Princeps Dominus meus, ad præsidium quod habet, nomine Linchamp, Eburonibus & Treveris conterminum. Bruxellasque veneram, ut mandata Serenitatis suæ exciperem. Expectabamque literas ad Præfectum præsidio, quò iturus eram, quæ mihi de die in diem procraftinabantur. Cum ecce, in auspiciata die mensis Februarij, anni 1656. irrum-punt in cubiculum meum, agmine, & impetu facto, triginta homines armati: & extractum cubiculo, & domo, rapiunt per plateas: & per longos civitatis anfractus, sublimem raptum intrudunt in carcerem.

Ubi primùm à tam impræviso ausu, lux reddita menti est, & hisce mihi

licuit: petij cujus decreto raptus fuisset in carcerem. Respondit mihi ad ministrorum dux, decreto D. Vicarij generalis Archiepiscopi Mechliniensis. Neque multo post tempore intravit in carcerem D. ipse Vicarius, duobus alijs, & Scriba suo comitatus. Meque interrogare cœpit, quis, & qualis, & cujas essem. Ego verò illata & recenti, illaque acerba (ut tunc accipiebam) injuria, violentè perculsus: inverso Judiciorum ordine, in Judicem quem tempore in illo non agnoscebam meum, in vectus sum. Illumque è contrà inculcare cœpi, quod oblitus juris omnis Christiani & humani, tam inclementè in me sæviisset: contra fidem in qua eram tanti Principis Domini mei: contra fidem publicam fœderis, quod Serenissimus Princeps Dominus meus inierat cum Rege Catholico: & contra jus omne gentium. Quod scilicet tam vehementer cum illo expostulavi; & quo solent exulceratæ mentes verborum effluvio dolores suos exonerare; ut D. Vicarius, amoveri me indè jufferit. Vixque discesseram, è conspectu ejus, cum & ipse cum suis è carcere excessit: Judicium suum deserens, & indicta causa quare me in carcerem mitti decrevisset.

Neq; illum, PATER SANCTISSIME, post illa vidi. Nam cum me Serenissimus Princeps Dominus meus, repeteret tanquam suum, & in cujus fide, & jurisdictione essem: fatebatur justum illud esse Serenissimum principem Archidux Leopoldus, qui tum præerat Belgio. Sed carceris mei conscius, negabat me liberare posse non consentiente Judice Ecclesiastico: In quem nulla illi esset potestas in Belgio, nisi precaria; neque ad eò Regi ipsi Catholico.

Quia verò non tam facilè erat D. Vicario expedire se à flagitatione, quam me Serenissimus princeps Dominus meus repetebat: nescio quo casu accidit, ut ipse morbo correptus fuerit, quo deindè ingravescente, intra paucos dies mortuus est.

Venerunt post mortem D. Vicarij, literæ à SANCTITATE TUÀ, quibus significabat se valdè commoveri in ijs quæ de me, tanquam nefando hæretico, scripta fuissent. Hoc verò malè habebat Serenissimum principem Dominum meum, in cujus manum victoria & fide præstantem me tradideram. Sed qui parte alia, quæ tanta est tanto Principi erga Sedem Apostolicam veneratio & erga SANCTITATEM TUAM religio; nihil committere volebat, quod SANCTITATEM TUAM offenderet. Atq; ut levarem animum ejus anxium omni de me sollicitudine, ac divinæ gratiæ radio mihi affulgente, salutis meæ consulere. Oravi suppliciter, & enixè, Serenissimum Dominum meum, ut veniam impetraret.

impetraret à SANCTITATE TUA, qua mihi liceret ad pedes ejus. Meque, & librum meum, ac omnia mea eidem subijcere.

Habeo gratiam, illamque maximam, Maximo Principi, & Domino meo optimo, qui talem pro me veniam à SANCTITATE TUA impetravit: tum pro nativa illa, quæ TIBI inest, PATER SANCTISSIME, humanitate ingenij: tum verò maximè, pro Christiana illa qua incenderis erga omnes animi charitate. Adsum ergo, PATER SANCTISSIME, & advolvor ad pedes SANCTITATIS TUÆ. Et quod bonorum omnium summum mihi est: DEUM in TE PATER SANCTISSIME, videre mihi videor.

Atque ut intelligat SANCTITAS TUA, quàm longè absim ab illa mente qua me fuisse nonnulli fortè putaverunt; Sectam novam introducendi. En ego ipse, PATER SANCTISSIME, qui cum primo lacte Sectam Calvini suseram, quam Galli Reformatam vocant; ejuravi protinus illam ipsam ad pedes SANCTITATIS TUÆ, & me addixi Ecclesiæ Catholicæ, cujus TU PATER SANCTISSIME, Caput es. Nimirum, ut Te summum Pontificem agnoscerem; & Te Judicem summum mihi ipsi statuerem. Cui scilicet per me ipsum de me liceret, quicquid de me decernere SANCTITATI TUÆ libitum esset.

Toto cœlo distat, PATER SANCTISSIME, opinione sua novam Sectam introducere velle: Et opinionem suam auctoritati Ecclesiæ submittere. Illud, novatoris hæretici est: Hoc, Christiani obsequio Fidei hærentis, & affixi. Si quid autem excusationis error meus habere possit, illud fortè accerferem ab ijs verbis, quæ in proœmio mei Systematis scripsi, quæ sunt hujusmodi.

Si quis causa cognita me errare demonstraverit. Hoc est: me in aliquo vel minimo adversari historia Genesios, vel quibuslibet locis aliis Scriptura sacra, & orthodoxæ: vel diversim abire quantum latus unguis est, à quolibet capite fidei Christianæ. Primùm habebō illi gratiam maximam quod me docuerit. Deindè verò, nomen meum non pudebit apponere: Imò gloriosissimè mihi versurum putabo, si illud totum & quadratis literis implevero, in ejurando tali errore meo. Quem abominor, si quis talis meus est. Quamvis enim mihi ipsi sum amicissimus, magis tamen mihi est amica veritas. Quod unice profiteor.

D. 3.

Nevè

Nevè dicar per hæc verba effugium mihi paravisse, quale dicuntur sibi quærere Hæretici omnes, quibus solenne est eadem protestari; se retractaturos hæreses suas, si illis demonstrarentur hæreses esse. Quia nempe convinci obstinatè nolunt. Hæc etiam scripsi capite 8. Exercitationis meæ.

Silicet per dominos, & magistros meos Doctores orthodoxos, penes quos jus est summum inquirendi, & statuendi de Theologicis. Et quorum iudicio, me, meaque omnia, obsequenti, & cæca religione devoveo. Experiar, num facilius accommodetur his versibus explicatio, si dicimus. &c.

In quibus; Pater Sanctissime, omne mihi præclusi effugium: Cedere enim paratus sum, vel demonstrationi, vel auctoritati. Et si demonstratio parum firma mihi videbitur, auctoritas sola Ecclesiæ efficiet totum meum obsequium, illudque cæcum, in illis omnibus quæ Judices summi ad hoc delegati, statuent, & decernent de meis opinionibus, aut erroribus. Judices autem summos illos intelligo, Pater Sanctissime, quos Summus, & Romanus Pontifex delegaret; penes quem solum potestatem fuisse tales delegandi ex animo credo. Quis enim alius ex omnibus Sectis Christianis, præter Romanum Pontificem, tale quid sibi arrogare præsumperit? Patiatur ultimò Sanctitas Tua, Pater Sanctissime, ut hic etiam addam, & apponam, quæ scripsi in fine capitis ultimi Exercitationis. Talia sunt:

Lectorem meum benevolum oratum volo, ut quæcunque scripsi, scripta putet exercitationis causa, & gratia. Nihil enim ausim asserere de his, quæ parum convenire videntur cum recepta opinione totius Ecclesiæ. Cujus præceptis totum me sine fraude, & devotissime addico.

ENEGO, PATER SANCTISSIME, ille ipse, qui me totum sine fraude, & devotissime addico Ecclesiæ Catholicæ, & Sanctitati Tuæ. Statuat quicquid voluerit de me, & de meo libro Sanctitas Tua. Voluntas ejus pro ratione, & pro legem mihi erit. Unum hoc Sanctitatem Tuam oro, PATER SANCTISSIME, ut talem de me opinionem pro charitate sua concipiat, me scripsisse simpliciter & sine bono (ut mihi tunc visum est) quæcunque de tali hypothese scripsi. Et præter expectationem meam evenisse, quodcumque de scripto meo scandalum natum est. Posui quæstionem illam problematicam; quæque in utramque partem

partem posset disputari. Ac proinde quæ de illa scripsi, exercitationis tantum causa scripsisse toto meo Opere protestatus sum. Non ergo tanti illam feci, quin pluris faciam scandalum quod ex illa ortum est.

Atque ut manifestè appareat SANCTITATI TUÆ, me ex animo, & toto pectore dicere quæ loquor. Pareor ingenuè, PATER SANCTISSIME, me in illa hypothese exponenda, delusum fuisse imagine ipsa veritatis, qua alliciebar; & qua alios allici posse existimaveram, quia innocentem putaveram: Sed à qua deinceps abstinendum omninò esse, mihi ipse auctor sum: quia omninò contrariam experior proposito ipsi meo. Non enim constitueram propositum meum propter illam hypothese; sed viceversa, hypothese induxeram propter propositum meum, & tanquam proposito meo conducibilem. Quod ut clariùs intelligat SANCTITAS TUA, absolvam quod superest deprecationis huius meæ: & aperiam deinceps, quale fuerit Propositum principale totius mei Operis.

NIHIL certiùs est, PATER SANCTISSIME, Christianos omnes Gentiles Salutem suam debere Judæis, Christo scilicet ex Judæis orto. Quod docemur ore ipso Domini dicentis Samaritanæ: *A Judæis Salus est.* Quin & illud ipsum, quod dicebat DEUS FILIUS mulieri gentili; DEUS PATER edixerat longè antea Patribus Judæorum. *Benedicendas in semine eorum, omnes gentes, omnes tribus, omnes nationes, & omnes terrarum omnium familias.* Imò illam fuisse Judæorum prerogativam dixit Apost. ep. ad Rom. c. 2. & 9. *Quòd illis credita essent DEI eloquia; Quorum esset adoptio, & testamentum & legislatio, & obsequium, & promissa. Quorum Patres. Et ex quibus Christus esset secundum carnem, qui est super omnia DEVS benedictus in secula. Amen.* Undè appareret Gentiles omnes qui sunt natura alieni à gente, à tribu, à natione, & à familia Judæorum: vel benedictos, vel benedicendos esse, in semine Judæorum, qui Christus est; Dominus omnium Judæorum & Gentilium. Per quem scilicet Gentiles adoptati sunt in populum DEI, & per quem insiti sunt in Judæorum stipite: ut fiant participes benedictionis, & salutis, quæ in familia & stipite Judæorum fuit.

Abdicatos sed enim fuisse Judæos sua familia, nec non defructos sua arbore, tum propter peccata sua, tum propter peccata patrum suorum; testes sunt
utriusque

utriusque fœderis Sacræ Paginæ: & res ipsa à morte Christi (summo illorum flagitio) comprobavit. Illud autem mysterio factum fuisse nos docuit Apostolus capite II. ad Romanos: *Ut per Iudæorum delictum, & perditionem, Salus esset Gentibus. Et cœcitate obvenisse ex parte Iudæis, donec plenitudo Gentium intraret. Quibus significaretur, Judæos rejectos fuisse, ut Gentiles in eorum locum sufficerentur. Atque olim restituendos sub finem sæculi, cum plenitudo Gentium intraverit. Ad tempus igitur derelictos fuisse Judæos, neque propterea omninò repulsos.*

Restauracionem verò Judæorum futuram expressit S. Paulus verbis conceptissimis, ubi ait cap. eod. II. *Et sic totus Israel salvabitur, sicut scriptum est. Veniet Redemptor ex Sion, qui eripiat, & avertat iniquitatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cum abstulerò peccata eorum.* Deus ergo auferet peccata Judæorum. Atque imprimis auferet incredulitatem eorum. Cor illis lapideum carneo mutabit. Aperietque oculos, ut videant, & credant in eum quem transfixerunt.

Quod ut faciant Judæi, id est, ut credant in eum quem transfixerunt; ex officio Christianorum esse Judæos adhortari, nemo est qui inficias ierit. Quin & ministerio Christianorum confieri debet. e illud, nos docuit Apostolus loco eodem. *Non enim, inquit, sic offenderunt Iudæi ut caderent. Sed illorum delicto Salus est Gentibus, ut Gentes Iudæos æmulentur.* Ad æmulationem verò provocandos Judæos prædixerat DEUS olim, Deuter. 32. his verbis: *Ad æmulationem provocabo vos per Gentem, quæ non est Gens; id est per Christianos Gentiles, qui non reputabantur in Gente DEI, antequam fierent Christiani.*

Æmulationem rursus illam habere Judæos, *Sed non secundum scientiam,* testatur Apostolus cap. 10. ad Romanos. Idem capite sequenti, ad illam scientiæ æmulationem provocare Judæos nititur, ubi ait: *Si quomodo ad æmulationem provocem carnem meam, & salvos faciam aliquos ex illis.* Christianorum ergo maximè interesse quis dubitaverit, provocare Judæos ad æmulationem scientiæ Christianæ? tum ex mandato DEI: tum ex Apostoli præcepto, & exemplo: tum & ne sibi invidiam comparent ingratitude; si æmulationem salutis suæ denegent Judæis, quibus & ipsi salutis suæ auctorem debeant; quippe pro illis, ut loquitur Apostolus, ex parte perierunt.

Ad

Ad hoc verò Christianos invitat Apostolus idem, cap. ii. ad Romanos, argumento potentissimo, & petito ab utilitate Christianorum ipsorum, uberissima. Nam si, inquit, *delictum Iudæorum divitiæ sunt Mundi: & diminutio eorum, divitiæ Gentium, quanto magis plenitudo eorum?* Et paulò inferiùs. *Si (ait ille) amissio Iudæorum, reconciliatio est Mundi; quæ erit assumptio, nisi vita ex mortuis?* Atqui plenitudo, & assumptio Iudæorum, quæ futura erit quædam resurrectio Mundi; nec non effusissimus divitiarum, & benedictionum divinarum super Christianos, & Mundum ipsum totum, cumulus: conversio Iudæorum futura est. Conversio verò Iudæorum, divina gratia aspirante maximè ac potissimum; pendet ab æmulatione, ad quam Christiani provocare debent Iudæos. Ergo divitiæ Christianorum, divitiæ & resurrectio ipsa Mundi, à Christianis ipsis pendet: quatenus provocare debent Iudæos ad suam salutem.

Hæc omnia seriò apud me perpendens; non impossibilem fore provocationem illam, neque vanum, & inutile tentamentum ejus, mihi persuaseram, PATER SANCTISSIME. Quamvis enim Iudæos videamus pertinaci, atque omninò (ut apparet) desperato pro sua conversione animo. Possè tamen induci ut convertantur, eo ipso non dubitavi; quia futurum est pro certo, ut aliquando convertantur.

Modos autem quibus induci possè Iudæos ad suam conversionem existimaveram, longum esset, PATER SANCTISSIME, neq; profuturum hoc loco, & tempore enarrare. Imò rem ipsam timerem confundere, & obscurare; si illam breviter exponere instituerem. Illorum certè modorum rationes, in animo erat ponere ordine, & unamquamque sigillatim opere meo expendere. Nempe illis adduci possè Christianos putaveram, ad provocandos Iudæos: Iudæosq; vicissim persuaderi, ad suscipiendam salutem suam à Christianis.

Quod cum meum esset, & principale totius Operis mei propositum. Fateor, PATER SANCTISSIME, me infeliciter auspiciatum illud esse ab hypothesi, quæ neque à Christianis, neque adeò à Iudæis ipsis suscepta est, nec suscipi debuit. Imò quam ab utrisque ejectam, & eliminatam, hinc, & indè intelligo. Malus autem conciliator audirem, si quos conciliare vellem, in me ipsum concitarem. Reijcienda ergo, & eliminanda omninò mihi ipsi est hypothesis hæc: tam propter ipsam, quatenus hæretica undique con-

E
clamata,

clamata, & judicata est : tùm quia proposito ipsi meo repugnat, & adverfatur.

Non me latet PATER SANCTISSIME, à Domino debere fieri illud. Et conjunctionem propheticam duorum lignorum, Judaici & Christiani, opus DEI purum putum futurum esse. Sed nihil officit Divinæ gloriæ credere, DEUM in tali & tanto opere, usurum etiam esse Christianorum & Judæorum ipsorum opera. DEUS enim salvos facere homines consuevit, per homines ipsos. Utetur ergo Christianis, qui provocent Judæos ad æmulationem salutis suæ. Uteturque Judæis ipsis, qui provocationi Christianorum faciles aures præbeant.

Placitum quinetiam aliquorum haud improbabile est; nos propè illa tempora esse, quibus conjunctio illa Christianorum & Judæorum fieri debet. Et si quid in re tam arcana liceat ex conjecturis : notare aliqua signa, quibus ea qua decet reverentia, augurer; DEUM facturum esse tam grande opus, dignissimo & auspiciatissimo SANCTITATIS TUÆ ministerio; TEQUE, PATER SANCTISSIME, DEUM reservavisse Pastorem his seculis, qui utrumque Gregem colligeres, Judaicum, & Gentilem; & ex duobus unum faceres.

SANCTITATEM certè TUAM indubiè superaturam expectationes omnes, quas de Pontificatu suo concitavit, hinc potissimum conijcere est, PATER SANCTISSIME : Quòd adjunxeris Nobilitatem generis illustrissimam, cum omnibus illis excellentissimis virtutibus, quæ requiruntur in summo Pontifice, & vigilantissimo Dominici Gregis Pastore.

Nihil enim TE fugit, PATER SANCTISSIME, de his, quæ divinarum & humanarum rerum notitiam sapiunt. Experientiam habes in politicis, illisque maximis, exercitatissimam. Remedia TIBI sunt ad utramque fortunam, comprobata virtute, & exploratissima vitæ sanctimonia, præsentissima. Summam fidem præstas, summamque in omnibus animi moderationem. Et quòd Spiritus Christi rarissimum, & consummatissimum donum est : suavissimam obtines humanitatem, cum summa charitate conjunctam. Accedit his maximis divinum hoc; quod non sine Numine, tantus ardor conciliandæ pacis inter Principes Christianos SANCTITATI TUÆ additus est. Et qui Summus Pontifex pacem flagranti bellis Europæ conciliaveris; dabis illam opportunè Ecclesiæ ipsi Christianæ.

Non

Non novi auguria nominum, neq; injectas de talibus religiones superstitiosè curare soleo, PATER SANCTISSIME. Sed non temerè accidisse arbitror, quod SANCTITAS TUA nomen ALEXANDRI præfaga mente sortita est. Nempe ille fuit Regnatorum maximus, qui plurimas terrarum plagas sub ditionem suam misit: & totum sibi Orbem subjicere meditabatur. TUA verò SANCTITAS, PATER SANCTISSIME non desistet quin perficiat, quod Alexander voluerat & tentaverat. Orbemq; terrarum totum, sed volentem, gladio illo ex utraq; parte acuto, qui ex ore DEI exit, sub leges Ecclesiæ Catholicæ mittet: quem Alexander repugnantem, mortali suo mucrone, ex parte debellaverat, & ex parte terruerat.

Tum, si qua divinatio in numeris est. Non illud casu fortuito contigisse dixerim, PATER SANCTISSIME; quòd ALEXANDRORUM VII. in catalogo Pontificum numeraris. Septenarius enim, numerus est Sabbathi & quietis Dominicæ. Præfagitq; Pontificatum SANCTITATIS TUÆ Sabbatismum fore Domini, & Sabbatismū fore Ecclesiæ Catholicæ, quæ est Ecclesia Domini.

Nimirum hæc illa est requies, & hæc illa est PAX, quam Sanctitas Tua tanto cum zelo, & tanta cum charitate, conciliare cupit toti Orbi Christiano. Sic cupere non desinat, & sic Deus ille Deorum faciat quòd cupit Sanctitas Tua, pater Sanctissime. Pax illa toto Orbe Christiano erit. Et Tua Sanctitas totum Orbem faciet Christianum, ut totus Orbis Tua pace gaudeat.

Totus Orbis pater Sanctissime, advolvetur ad pedes Tuos. Et de Tuis pedibus, qui Romanis insistent & præfunt montibus, jam nunc usurpabitur quod prophetavit Isaias cap. 52. *Quàm pulchri super montes Pedes annuntiantis & predicantis Pacem: annuntiantis bonum: predicantis salutem. Dicentis Sion: Regnabit Deus tuus. Diceturq; eodem Spiritu quod ibidem scriptum est. Gaudete & laudate simul desert & Ierusalem, quia consolabitur Dominus Populum suum, & redimet Ierusalem.* Nullum scilicet futurum erit plenum Sabbathum, & nulla futura erit plena Pax Christianis, & toti Ecclesiæ Christianæ, quæ vera est Catholica; nisi in Sabbatho & in pace Judæorum, quæ erit consolatio & redemptio Judæorum.

Quam tu verò cernes, pater Sanctissime, Ecclesiam Catholicam, & quæ
Tua.

94
36
Tua regna surgere, in conjunctione & fœdere Christianorum & Judæorum?
pulchrum & memorabile facinus! Quodq; præteritorum ferè omnium, illo-
rumq; celeberrimorum, memoriam delebit. Sed quod si audeat, conficiet (ne
dubita) Sanctitas Tua, Deus enim cum illa, & à dextris ejus erit.

Quis verò Christianus adeò juratus hostis erit pacis Ecclesiasticæ &
Christianæ; qui Sanctitati tuæ ad tam excelsum & tam religiosum opus inten-
tæ, operam suam qualemcunq; poterit, denegare duraverit? Quis enim moro-
sus adeo Sectator novarum partium, bilem omnem schismaticam non ejurabit:
Et quis non charitatem omnem Christianam induet, ut in partem veniat tan-
tæ gloriæ, quæ in æmulandis Judæis futura erit?

Nullus certè dubito, pater Sanctissime, quin omnes Christiani, cujus-
cunq; Sectæ fuerint; ubi primùm Sanctitas Tua vexillum suum extulerit, &
Coronam pro tam sancta expeditione puppi suæ imposuerit: certatim omnes
ad illam confluent, omnesq; in illa una faciant pedem; ut ad vellus verè aure-
um salutis tam eximiæ, feliciter properent & adnavigent. Quam scilicet Deus
salutem verè auream, in salute Judæorum, Christianis omnibus, & toti Mundo
promisit. Facietq; certissimè, prolixius etiam multò quàm promisit.

Hæc sunt pater Sanctissime, quæ habebam dicenda, super Operis mei par-
te edita, & totius proposito. partem illam editam, quæ præ-Adamitarum hy-
pothesim continet, ejurare paratus sum: Quæ dissentit à patribus Sanctis, & à
Sacrosanctis Ecclesiæ Catholicæ decretis. Concipe ejurationis verba, pater
Sanctissime, & jurabo in illa. Abominor enim, detestor, & exeror, quodcunq;
rejecit Sacrosancta Ecclesia Catholica, Apostolica, & Romana. Cujus præ-
ceptis totum me dedo; ac sum paratus uri pro illa, vinciri, ferroq; necari. Uno
verbo, ne prolixior sim: Invenies pater Sanctissime, ubiq; me religiosum San-
ctitatis Tuæ veneratorem. Mandatorum verò observato-
rem, ubique etiam devotissimum &
fidelissimum.

ISAACVS PEYRERIVS.

F I N I S.

107
21

Qk. 526, 18.

SECT
PH
EP

IMPEN

II, 481 124

M,

NI.

Kodak
LICENSED PRODUCT

© The Tiffen Company, 2000

KODAK Color Control Patches

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Inches

Centimetres

